

Suomen Hammaslääkäriliitto
Finlands Tandläkarförbund

Munhälsa livet ut!

- TANDLÄKARFÖRBUNDETS TEMAN INFÖR KOMMUNALVALET 2021

Varje kommunmedlem har rätt till en frisk mun. Munhälsan är en del av den totala hälsan, funktionsförmågan och livskvaliteten.

Munhälsovård är viktig närservice för invånarna. Servicens tillgång, kvalitet och effektivitet ökar välbefinnandet. Munhälsovårdspersonalen kan koncentrera sig på god vård för patienterna då arbetshälsan, ledningen och resurserna är i skick i kommunerna. Ungefär tre miljoner finländare besöker tandläkaren varje år. Privata sektorn sköter en betydande del av de vuxna och därför är det viktigt att samarbetet med offentliga sektorn fungerar.

Att sköta munhälsan är också en del av folkhälsoarbetet, det förebyggande arbetet och bekämpningen av utslagning. Tillräckliga tjänster i rätt tid innebär både hälsa och kostnadsbesparingar för kommuninvånarna.

*Var och en av oss behöver munhälsovård
regelbundet livet ut.*

Hur uppstår god munhälsa?

1. Sunda matvanor.

2. Tandborstning 2 gånger per dag med fluortandkräm.

3. Regelbundna tandläkarundersökningar. God munhälsa grundar sig på samarbete mellan patienten och yrkesutbildade personer inom munhälsövården.

MER INFORMATION: <https://www.hammasmaakariliitto.fi/fi/suunterveys>

Hur främjar kommunen munhälsan?

- uppföljning av befolkningens munhälsövård
- hälsorådgivning och -undersökningar
- undersökning, förebyggande åtgärder och skötsel av munsjukdomar samt hänvisning till fortsatta undersökningar och fortsatt vård
- tidig observation av behovet av stöd och undersökning.

Kommunen kan ordna tjänsterna

- på kommunens hälsocentral
- via en samkommun
- genom att köpa servicen av privata tjänsteproducenter
- genom att ge invånarna tillgång till servicesedel.

”

Vi kallas till första besöket på rådgivningsbyrån där vi också får information om munhälsa och hälsosam näring. Vi kan boka tid till en munhälsoundersökning och handledning av egenvård.”

Föräldrar som väntar barn

Barnets tänder börjar skötas redan före födseln. Föräldrarna borde sköta sin egen munhälsa bra under graviditeten och genomgå grundundersökning av munnen på hälsocentralen eller en privatpraktik.

Barn

Alla barn under 18 år har tillgång till gratis munhälsövård på hälsocentralen. Grunden för barnets munhälsa är hälsosamma matvanor och tillräcklig munhygien. Det är viktigt att föräldrarna föregår med gott exempel.

Skolelever

Munhälsövården är en del av skolhälsovården. Eleverna i klass 1, 5 och 8 genomgår munhälsoundersökningar. Hälsoundersökningar kan dessutom göras under de övriga åren alltefter det individuella behovet.

”

I vår skola får man hälsosamma mellanmål i stället för godis och läsk. Eleverna kallas regelbundet till tandkliniken och vi får munhälsövårdsrådgivning.”

”

På vår läroanstalt får vi förmånliga och hälsosamma måltider. Studerandenas munhälsovård är en del av studenthälsovården.”

Studerande

Alla barn under 18 år har tillgång till gratis munhälsovård på hälsocentralen. Även senare är det viktigt med regelbunden tandvård på hälsocentralen, SHVS eller hos en privat tandläkare.

”

Jag genomgår regelbundet grundundersökning av munnen och kan söka mig till vård på hälsocentralen eller en privatpraktik.”

I arbetslivet

Alla kommuninvånare har rätt till munhälsovård på hälsocentralen. Parallellt med hälsocentralerna verkar privata aktörer inom munhälsotjänster i jämlik ställning. De tillhandahåller i första hand munhälsovårdstjänster för vuxna. Privata aktörer sköter en betydande del av den vuxna befolkningen. Privat tandvård ersätts ur sjukförsäkringen från FPA eller så kan kommunen ge patienten tillgång till en servicesedel. En del av arbetsgivarna ger sina anställda tillgång till tandvård på arbetsplatsen.

Personer som riskerar utslagning

En sämre lottad ställning och utslagning återspeglas även i munhälsan. Munhälsovården är en plats där en människa som lider risk för utslagning kan identifieras redan i ett tidigt skede och i tid hänvisas till övriga tjänster inom social- och hälsovården. Det hör till tandläkarens arbete att berätta om hur rusmedel inverkar på munhälsan.

”

Friska tänder och en frisk mun förbättrar livskvaliteten. På vårdhemmet tvättar vårdaren våra tänder morgon och kväll.”

Pensionär

För äldre är munhälsan en förutsättning för ett bra liv: det går bra att äta och tala, ingen smärta i munnen och utseendet bibehålls. Många allmänna sjukdomar och läkemedelsbehandlingar påverkar munhälsan. När den äldre inte längre har kraft och förmåga att rengöra munnen eller tandproteserna ska de anhöriga eller vårdpersonalen sköta den äldres dagliga munhygien.

KOMMUNEN FRÄMJAR MUNHÄLSAN!

Tandläkarförbundet bad kommunernas ledande tandläkare om positiva och sporrande exempel på god munhälsopraxis i kommunerna med hjälp av en enkät 19.1–2.2.2021. Du hittar exemplen på Tandläkarförbundets kommunalvalssidor:

<https://www.hammaslaakariliitto.fi/fi/kunta-toimii-suunterveydeksi>

” Jag kan ge patienterna
vård som grundar sig på God
medicinsk praxis-rekommendatio-
nerna och utveckla min kompetens
till förmån för patienterna. Arbetet
är intressant och arbetsengage-
manget är starkt.”

Tandläkare

Det finns cirka 4 500 förvärvsarbetsande tandläkare i Finland. Ungefär hälften arbetar på hälsocentraler och hälften är praktiserande tandläkare.

En viktig del av arbetet är att förebygga och behandla munsjukdomar samt stödja egenvården. Kunnande och expertis, klinisk autonomi och möjligheten att ge patienterna god vård hör till kärnan i tandläkarens arbetshälsa.

TANDLÄKARFÖRBUNDETS MÅL INFÖR KOMMUNALVALET 2021

- Varje kommuninvånare har rätt att få de nödvändiga munhälsovårdstjänsterna livet ut. Vården är effektiv, av hög kvalitet, lätt tillgänglig och behandlingarna slutförs inom rimlig tid.
- Vårdskulden till följd av coronasituationen måste betalas tillbaka i tid. Nu är det klokt att investera i tjänsterna för att problemen som gäller munhälsa inte ska öka i framtiden.
- Patienten har rätt att välja vård i offentliga eller privata sektorn. Den mångsidiga privata sektorn producerar munhälsovårdstjänster som en likvärdig aktör vid sidan av den offentliga sektorn. Det behövs också ett fungerande system med servicesedlar.
- Förebyggande åtgärder och tidigt ingripande fungerar inom munhälsovården.
- Skillnader beträffande välbefinnandet och hälsa mellan olika befolkningsgrupper inom munhälsan jämnas ut och utslagning förebyggs aktivt.
- Kunniga och nöjda experter garanterar tjänster av hög kvalitet. I kommunerna säkerställs att personalen inom munhälsovården har tillgång till god ledning, arbetshälsa och kompetensutveckling. I tandläkararbetet förverkligas klinisk autonomi och möjligheten att ge patienterna god vård.
- Munhälsovårdspersonalens ställning, möjligheter att påverka och arbetsförutsättningar tryggas vid förändringar och i framtida social- och hälsovårdsorganisationer. Personalrepresentanterna har tillräckligt med resurser och information för att delta i beredningen.
- Munhälsa är en del av kommunens hälsofrämjande arbete.
- Kommuninvånarnas livsmiljö stöder munhälsan (till exempel godis- och läskfria daghem och skolor). Betspisingen (till exempel daghem, skolor och äldreomsorg) är hälsosam även med tanke på munnen.

Läs mer på Tandläkarförbundets kommunalvalssidor:

<https://www.hammaslaakariliitto.fi/fi/suunterveytta-lapi-elaman-kuntavaalit-2021>